

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

Το τοπίο στην αγορά εργασίας, όπως έχει διαμορφωθεί τα τελευταία χρόνια στην ελληνική κοινωνία μετά την ένταξη στα μνημονιακά προγράμματα και τις πολιτικές και οικονομικές «συνταγές» του ΔΝΤ και της ΕΕ, είναι κάτι παραπάνω από αποθαρρυντικό για έναν νέο εργαζόμενο, που, τελειώνοντας τις σπουδές του παραμένει εδώ και προσπαθεί να εργαστεί στο αντικείμενό του. Το γεγονός αυτό, για έναν/μία ασκούμενο/η, ή νέο/α δικηγόρο, δεν αποτελεί απλά και μόνο μια κοινωνιολογική παρατήρηση αλλά μια πικρή καθημερινότητα.

Την ίδια στιγμή που η εργασιακή καθημερινότητα γίνεται όλο και πιο δυσβάσταχτη για όλο και πιο πλατιά κομμάτια δικηγόρων, παρατηρούμε μέρα με τη μέρα τις τάσεις μετασχηματισμού του δικηγορικού επαγγέλματος: συγκέντρωση της δικηγορικής ύλης σε όλο και λιγότερα γραφεία «μεγαλοδικηγόρων», διαμόρφωση επί της ουσίας μεγάλων δικηγορικών εταιριών, και την ίδια στιγμή διαμόρφωση «στρατών» από έμμισθους και ασκούμενους δικηγόρους, οι οποίοι καλούνται να εργαστούν σε εξευτελιστικές συνθήκες εργασίας. Το γαϊτανάκι της πορείας ενός πτυχιούχου νομικής έχει ως εξής: άσκηση με ευέλικτο ωράριο και μισθό ούτε το βασικό, πανελλαδικές εξετάσεις με αυξημένη πια δυσκολία, δουλειά σε γραφείο πάλι χωρίς ωράριο (εκεί εφαρμόζεται η ρητορεία του «ελεύθερου επαγγελματία») και αμοιβή που πάλι κινείται περισσότερο ή λιγότερο κοντά στον κατώτατο και αν.

Ας τα πάρουμε λοιπόν με τη σειρά

Ξεκινώντας κάποιος από μας να εργάζεται στον κλάδο αρχικά ως ασκούμενος αμοιβεται με αποδοχές που θα μπορούσαν να προσομοιάζουν σε ένα πολύ γενναιόδωρο χαρτζιλίκι, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν μοιάζουν με μισθό. Για να μιλήσουμε με αριθμούς όσοι και όσες είμαστε ασκούμενοι/ες στη συνηθέστερη των περιπτώσεων αμοιβόμαστε με 300-400 ευρώ ενώ μπορεί οι «τυχεροί» να παίρνουν κάτι παραπάνω, τις περισσότερες φορές χωρίς πραγματικό αντίκρουσμα, αφού αναγκάζονται να δουλεύουν 10 και πλέον ώρες την ημέρα. Προφανώς υπάρχουν και οι «άτυχοι» που ίσως να μην πληρωθούν καν, πράγμα που αποτελεί μια αρκετά «ευφάνταστη» πρακτική του κλάδου μας κυρίως στην επαρχία (βλ. Θεσσαλονίκη). Παράλληλα, το ωράριο που μπορεί στα λόγια να είναι 6ωρο ή 8ωρο στην πράξη δεν υπάρχει και ακριβώς καθώς έχει συνεχώς και καθημερινά τάσεις επέκτασης.

Με τη ρητορεία ότι είμαστε ή θα γίνουμε «ελεύθεροι επαγγελματίες» και «πρέπει να συνηθίσουμε να εργαζόμαστε ως τέτοιοι» μένουμε στα γραφεία ώρες μετά τη λήξη του ορισμένου ωραρίου για να κάνουμε όλη τη «λάντζα» του δικηγόρου, δηλαδή όλα τα σημαντικά μεν μικροπράγματα δε που ένας δικηγόρος με δικό του γραφείο προφανώς δεν θα καταδεχτεί ποτέ να κάνει ο ίδιος.

Και όλα αυτά προκύπτουν από το ιδιότυπο καθεστώς της άσκησης, της έλλειψης δηλαδή κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του ασκούμενου και της έλλειψης ύπαρξης ενός θεσμοθετημένου εργασιακού πλαισίου. Ο Κώδικας Δικηγόρων στις διατάξεις για τους ασκούμενους κανονικά προέβλεπε 600 ευρώ το μήνα κατώτατο μισθό, κάτι το οποίο ποτέ κανένας εργοδότης δεν το επικαλείται και το τηρεί. Συνεπώς, πρακτικά δεν υπάρχει εν ολίγοις καμιά πρόβλεψη για τις συνθήκες εργασίας του ασκούμενου.

Ασκούμενοι κι ασφάλιση: Η μοναδική ίσως πρόβλεψη που λειτουργούσε όμως... και πάλι είναι σημείο διαπραγμάτευσης μεταξύ ασκούμενου και δικηγόρου. Η ασφάλιση στο ΕΤΑΑ-TAN μπορεί να μην είναι υποχρεωτική για τον ασκούμενο όμως η ασφάλιση στον τομέα Υγείας του ΕΤΑΑ είναι υποχρεωτική και κοστίζει 500 ευρώ το χρόνο (περίπου 50 ευρώ το μήνα). Αυτά πάλι είναι στην ευχέρεια του εκάστοτε εργοδότη δικηγόρου αν θα τα πληρώνει για τον ασκούμενο ή αν θα τα βάζει ο ασκούμενος από τη τσέπη του δηλαδή από τα 300 ευρώ που παίρνει και με τα οποία πρέπει να καλύψει και τα έξοδα του μήνα του. Πολλές φορές είναι και λόγος να παίρνουμε

λιγότερα από τον εργοδότη καθώς «θα σου πληρώνω τις εισφορές αλλά αυτό σημαίνει 50 ευρώ λιγότερα στο μηνιαίο μισθό» λες και είναι και παραχώρηση από πλευράς του!

Ασκούμενοι και εξετάσεις: και μετά από όλο αυτό το Γολγοθά της κακοπληρωμένης και υπερωριακής εργασίας πρέπει να ξαναδιαβάσουμε για να δώσουμε εξετάσεις για την άδεια ασκήσεως. Το κερασάκι στην τούρτα ήταν η ψήφιση του Νέου Κώδικα Δικηγόρων που έκανε τις εξετάσεις αυτές πανελλήνιες πρακτικά ανεβάζοντας κατακόρυφα τον πήχη δυσκολίας τους. Πλέον πρέπει να διαβάσουμε πάλι τα πάντα με την άσκηση να τρέχει και με το ζήτημα αδειών για την προετοιμασία να είναι ερώτημα για να πάρουμε την πολυπόθητη άδεια. Αυτό δε σημαίνει ότι θα πληρωνόμαστε περισσότερο, ούτε ότι αυτόματα θα αναβαθμιστεί η ιδιότητά μας από «παιδί για όλες τις δουλειές» σε δικηγόρο.

Και μετά την άσκηση, δικηγόρος με άδεια ασκήσεως επαγγέλματος.

Αφού μας έμαθαν καθ'όλη την περίοδο της άσκησης ότι είμαστε μεν δικηγόροι, αλλά όχι ακριβώς, ακολουθεί η περίοδος όπου αποκτούμε την άδεια ασκήσεως. Για τους περισσότερους και τις περισσότερες από εμάς, το καθεστώς απασχόλησης είναι αυτό του έμμισθου συνεργάτη μεν, χωρίς όμως τα δικαιώματα που κατοχυρώνει ο Κώδικας Δικηγόρων αναφορικά με τους έμμισθους δικηγόρους. Ειδικότερα, παρά το γεγονός ότι δουλεύουμε ως “συνεργάτες” σε γραφεία άλλων δικηγόρων, με πλήρες και εξοντωτικό ωράριο, τις περισσότερες φορές, δεν μας καταβάλλονται δώρα, επιδόματα και νόμιμες άδειες. Επιπλέον, υποχρεωνόμαστε να πληρώνουμε την ασφάλισή μας από το μισθο που μας καταβάλλεται, καταλήγοντας να δουλεύουμε για να πληρώνουμε τα ασφαλιστικά ταμεία και να εξασφαλίζουμε ένα χαρτζιλίκι, αντί για έναν αξιοπρεπή μισθό. **Οι υπέρογκες ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλουμε και ταυτόχρονα η αύξηση της κατώτατης εισφοράς όπως προβλέπεται με το επικείμενο ασφαλιστικό νομοσχέδιο στα 184 ευρώ τον μήνα (από 150 ευρώ), σε συνδυασμό με την υπερφορολόγηση από το πρώτο ευρώ, δημιουργούν μια καθημερινότητα ακόμη πιο δύσκολη και ταξική για τη συντριπτική πλειοψηφία των συναδέλφων και συναδελφισμών.**

Παράλληλα, η αντιδραστική ηγεσία του ΔΣΑ, διαχρονικά ακολουθεί την πολιτική γραμμή ότι για όλα “φταίει ότι είμαστε πάρα πολλοί δικηγόροι”. Ο υπερπληθωρισμός των δικηγόρων είναι ένα διαχρονικό επιχείρημα των μεγάλων δικηγορικών γραφείων-εταιρειών. Αντίθετα απ’ότι λέγεται, το επάγγελμά μας δε μαστίζεται από τον υπερπληθωρισμό, αλλά από την άνιση κατανομή της δικηγορικής ύλης μεταξύ των γραφείων. Με λιγότερους δικηγόρους δεν θα μεταφερθεί το 90% της ύλης που κατέχουν σήμερα το 10% των δικηγορικών εταιρειών στους υπόλοιπους δικηγόρους, αλλά θα ενταθεί ο ανταγωνισμός των μεγάλων εταιρειών για την κατάκτηση του ποσοστού της ύλης που θα παραμείνει ελεύθερο.

Αν ο ΔΣΑ ήθελε πραγματικά να βοηθήσει στην άνοδο του επιπέδου της δικηγορίας θα έπρεπε να καταργήσει την άσκηση όπως τη γνωρίζουμε, να αναγνωρίσει πλήρη εργασιακά δικαιώματα στον πτυχιούχο της νομικής και να οργανώσει συχνά και προγραμματισμένα σεμινάρια και ημερίδες, που θα μπορούν να τα παρακολουθούν δωρεάν όσο το δυνατόν περισσότεροι νεοί (αλλά και παλιότεροι) δικηγόροι πάνω στις σύγχρονες νομολογιακές και νομοθετικές εξελίξεις.

Ως ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ-ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΠΗ, διαλέγουμε το δρόμο της συλλογικής διεκδίκησης έναντι της ατομικής κατάθλιψης. Εκφράζουμε τη δικηγορία εκείνων που δεν είναι και δεν θέλουν να γίνουν “μεγαλοδικηγόροι”. Τη δικηγορία της κοινωνικής αλληλεγγύης, της συλλογικής αντιμετώπισης, τη δικηγορία της αντίστασης και της ριζοσπαστικής συνδικαλιστικής πρακτικής, της συνεργατικής προοπτικής, τη δικηγορία των δικαιωμάτων απέναντι στη δικηγορία των συμφερόντων. Τους νέους και μαχόμενους, τις γυναίκες, τους κοινωνικά ευαίσθητους δικηγόρους, τους έμμισθους συνεργάτες και τους ασκούμενους.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ-ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΑΝΑΤΡΟΠΗ